

Av skadeståndslagen följer att ersättning kan lämnas avseende fem olika ersättningsposter; sveda och värk, lyte och men, merkostnader, särskilda olägenheter och inkomstförlust.

2.1 SVEDA OCH VÄRK

Ersättning för sveda och värk skall kompensera det fysiska och psykiska lidandet under den akuta sjuktiden.

Läkemedelsförsäkringen har valt att utge en schablonersättning om 50.000 kr för sveda och värk.

2.1.1 Praxis sveda och värk

Läkemedelsskadenämnden har prövat två pilotfall – ett avseende en skadelidande i tonåren och ett avseende en yngre skadelidande, där det i båda fallen tog lång tid att fastställa diagnos och där det var svårt att ställa in medicineringen.

Läkemedelsskadenämnden ansåg att schablonersättningen är skälig då den motsvarar ca 2 ½ års akut sjuktid enligt Trafikskadenämndens hjälptabeller för bestämmande av ersättning för sveda och värk.

2.2 LYTE OCH MEN

Under denna ersättningspost ersätts bestående skadeföljder som kvarstår efter den tidpunkt då den akuta sjuktiden upphört och den skadelidandes tillstånd blivit stationärt. Ersättning för lyte och men utges efter bestämmande av en medicinsk invaliditetsgrad i procent. Den medicinska invaliditetsgraden skall motsvara den kroppsfunktionsförlust som skadan/sjukdomen medfört.

Medicinsk invaliditetsgrad skall inte fastställas innan 18 års ålder, och först efter fem år från insjuknande.

Ersättning för lyte och men följer ofta de medicinska tabellverk som tagits fram av Svensk Försäkring. Sjukdomen narkolepsi finns dock inte med i tabellverket.

2.2.1 Praxis lyte och men

För närvarande har inte frågan om ersättning för lyte och men – medicinsk invaliditet – prövats slutligen av Läkemedelsförsäkringen. Bedömningen av nivån på den medicinska invaliditetsgraden kommer att göras individuellt i varje ärende.

Vanligtvis inhämtas ett invaliditetsintyg från behandlande läkare, men bedömningen kan också göras på basen av tillgängliga medicinska handlingar, beskrivning av den skadelidandes symtom och besvär och påverkan i vardagsliv/arbetsliv av den skadelidande själv och/eller anhöriga. Ett utlåtande av specialistläkare kan också vara aktuellt innan bedömning av den medicinska invaliditetsgraden görs.

Läkemedelsförsäkringen har emellertid meddelat att den lindrigaste formen av narkolepsi under alla förhållanden inte understiger 5 % medicinsk invaliditet.

2.3 MERKOSTNADER

För att ersättning för merkostnader skall lämnas krävs att kostnaderna är skadebetingade, nödvändiga och skäliga.

Vanliga kostnader som ersätts är kostnader för läkemedel, läkarbesök, sjukvårdsresor, hjälpmedel m.m. Ersättning skall även kunna lämnas för bl.a. anhörigas inkomstförluster, i vart fall under en övergångsperiod. Läkemedelsförsäkringen önskar få tydliga specifikationer över merkostnader och i första hand originalkvitton eller annat skriftligt underlag som styrker kostnaderna. Även privata sjukförsäkringar kan lämna ersättning för merkostnader beroende på försäkringsvillkoren.

Om det föreligger stora merkostnader kan Läkemedelsförsäkringen hänvisa till att den skadelidande eller dennes förälder skall ansöka om vårdbidrag eller handikappersättning i första hand (se nedan).

2.3.1 Praxis merkostnader

2.3.1.1 Inkomstförluster för anhöriga

Läkemedelsskadenämndens yttrande från 2006, dnr L2006/0007

Läkemedelsskadenämnden har prövat ett ärende avseende de förluster som uppstått när modern till en pojke redan vid födseln drabbats av läkemedelsskada (dock ej narkolepsi). Modern hade avstått från att fortsätta sitt arbete och istället stannat hemma och vårdat sonen samtidigt som hon under tiden studerade.

Nämnden framhöll i yttrandet att barnet genom främst föräldrarnas insatser fått en mycket god omvårdnad i hemmet utan att denna kan anses gå utöver vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Pojken hade haft ett mycket omfattande tillsyns- och vårdbehov, i vilket föräldrarna till mycket stor del aktivt deltagit i, med mycket positivt resultat för hans fysiska och mentala utveckling som

följd. Det framhölls i det medicinska underlaget att det varit av ”avgörande betydelse för barnets fysiska och psykiska tillfrisknande att omsorgen inte lämnats till utomstående utan att framförallt modern fått ägna sig åt honom på heltid”.

Med hänsyn till dessa omständigheter får barnet enligt nämnden anses ha fått en vård som inneburit en ”från hälsosynpunkt bättre vård än han annars skulle ha fått genom det allmännas försorg”, och det ansågs då motiverat att barnet får ersättning för kostnaden för denna vård. Förlusten som uppkommer på grund av att hans moder avstått från att arbeta och istället vårda honom i hemmet kan hänföras till en kostnad för barnet på grund av den läkemedelsskada han drabbats av (jfr NJA 1996 s. 639).

Att modern kunnat studera under tiden hon varit hemma leder inte till annan bedömning. Läkemedelsskadenämnden fann därför att moderns inkomstförluster skulle ersättas till den del de inte ersatts från annat håll, t.ex. genom vårdbidrag som avser kompensation för utebliven inkomst.

2.4 SÄRSKILDA OLÄGENHETER

Ersättningsposten infördes när skadeståndslagen ändrades 2002. I huvudsak hänvisar man till förarbetena i SOU 95:33. Man uttrycker det på följande sätt i förarbetena: ”ersättningsposten, som ersätter den tidigare posten olägenheter i övrigt, tar sikte på fall där den skadelidande tillfogas ideell skada i sådan omfattning att skadan måste anses klart överstiga vad som ersätts enligt den schablonmässigt bestämda ersättningen för fysiskt och psykiska lidande av övergående natur och av stadigvarande art. Ersättningen för särskilda olägenheter bestäms efter en individuell bedömning i det särskilda fallet. Ersättning kan framförallt betalas när den skadelidande drabbas av ökad anspänning i arbetet i betydande grad. Det kan röra sig om påtagliga besvär vid frekvent förekommande arbetsuppgifter eller när den skadelidande har uppenbara svårigheter att fungera i arbetet. I undantagsfall kan det också förekomma att den skadelidande i sin dagliga livsföring besväras i så hög grad av sin skada att schabloniserad ersättning för bestående men inte kan anses utgöra en tillräcklig kompensation”.

Rimligen skall ersättning utges för dem som fått en väsentligt försämrad livskvalitet på grund av sjukdomen eller skada.

2.4.1 Praxis särskilda olägenheter

Trafikskadenämnden har avgjort ett antal ärenden där frågan om särskilda olägenheter har prövats. Fram till dags datum har endast personer som återgått i arbete efter en skada helt eller till viss del erhållit sådan ersättning. Ersättningen utgår som ett kapitaliserat engångsbelopp.

2.5 INKOMSTFÖRLUST

När man beräknar ersättning för inkomstförlust skall man alltid utgå från hur arbetssituationen och inkomsterna hade sett ut om man inte råkat ut för sjukdomen.

Kan man inte ta ett arbete p.g.a. sjukdomen skall man se till att man har ordentlig dokumentation i form av intyg från arbetsgivaren om att man skulle ha erhållit arbetet sjukdomen förutan och att man inte kunde få arbetet p.g.a. sjukdomen. Be också behandlande läkare om intyg att sjukdomen medför att du inte kan utföra arbetet. Detsamma gäller om man bara kan arbeta deltid, med lättare arbetsuppgifter, med lägre lön eller på annat sätt drabbas inkomstmässigt på grund av sjukdomen.

Inom skadeståndsrätten finns flera grundprinciper som inte är lagstadgade. En grundprincip är att den skadade skall begränsa skadan i möjligaste mån. Detta innebär att den skadade skall verka för att skadan blir så liten som möjligt för den som skall betala ersättningen; i detta fall Läkemedelsförsäkringen.

Om den skadelidande inte kan feriearbeta eller ta ett annat arbete efter avklarade studier skall den skadelidande omgående sjukskriva sig. Detta även om sjukpenning inte kan utgå. För att man skall erhålla sjukpenning måste man i princip ha ett arbete som sträcker sig över sex månader alternativt vara årligen återkommande.

Man kan alternativt erhålla aktivitetsersättning; dock tidigast från juli månad det år man fyller 19 år och längst t o m månaden innan man fyller 30 år. Det krävs att arbetsförmågan är nedsatt delvis eller helt under minst ett år. Bedömningen av arbetsförmågan görs i förhållande till alla arbeten på hela arbetsmarknaden d v s även anpassade sådana.

En annan möjlighet är att man ansöker om aktivitetsersättning vid förlängd skolgång. Sök **alltid** aktivitetsersättning vid förlängd skolgång (se nedan under "Aktivitetsersättning").

Vid arbetslöshet skall man omgående anmäla sig till Arbetsförmedlingen.

Är man tvungen att gå om ett år i skolan p.g.a. sjukdomen, se till att detta dokumenteras ordentligt.